

Ajaloo riigieksami teemad 2009

EESTI AJALUGU

1. Eesti ajaloo perioodid, üldiseloostus ja pöörded

Antud teema eeldab, et õpilased teavad, missugused sündmused viisid Eesti ala ühe või teise riigi koosseisu ning milliseid muutusi võimude vahetumine endaga kaasa tõi. Eksamil ei eeldata üksikasjalist sõdade käigu teadmist. Eksaminand peab tundma administratiivse jaotuse muutumist, kirjeldatavate sündmuste/protsesside ajaloolist tausta, oskama analüüsida kaardil leiduvat teavet, tundma erinevate ajalooperioodide tähtsamaid sündmusi, orienteeruma ajas – oskama paigutada Eesti ajaloo ja kultuuri tähtsamaid sündmusi õigesse ajaperioodi.

Pöörded all mõistetakse eksamil muistset vabadusvõitlust, Liivi sõda, Poola–Rootsi sõdu, Põhjasõda, maailmasõdu ja okupatsioon, iseseisvumist ja iseseisvuse taastamist.

2. Eesti varauusajal 1558–1796

Võitlused ülemvõimu pärast Läänemeres (Liivi sõjast Põhjasõjani: sõdade põhjused, pooled ja tulemused).

Eesti kolme kuninga võimu ajal; Rootsi aeg; Vene aeg 18. sajandil:

halduskorraldus, majandus, talurahva olukorra muutumine, vaimuelu, rahvastikuprotsessid. Balti erikord. Asehalduskord.

ÜLDAJALUGU 20. sajandil

1. Rahvusvahelised suhted 20. sajandil (1911. aastani)

Suurriikide liidud 20. sajandi algul. Esimese maailmasõja põhjused ja tulemused. Muutused Euroopa poliitilisel kaardil. Rahvasteliit. Versailles' süsteem ja selle lagunemine.

Lepituspoliitika. Müncheni konverents. MRP.

Teise maailmasõja sõdivad pooled. Atlandi harta. Hitleri-vastane koalitsioon. Potsdami konverents. Teise maailmasõja tagajärjed.

Külm sõda. Trumani doktriin. Marshalli plaan. Kriisid ja kriisikolled külma sõja ajal: Berliini blokaad, Korea sõda, Suessi kriis, Berliini kriis, Kuuba kriis, Vietnami sõda.

Võidurelvastumine ja desarmeerimine. Helsingi protsess. Rahvusvahelised suhted 1980. aastatel.

Külma sõja lõpp ja kommunistliku süsteemi lagunemine. Muutused Euroopa poliitilisel kaardil 20. sajandil.

2. Nõukogude Venemaa/NSV Liit ja sotsialistlik maailmasüsteem

1917. aasta Venemaal. Vene impeeriumi lagunemine ja NSV Liidu kujunemine. Nõukogude riigi poliitilise, majandusliku ja ühiskonnaelu iseloomulikud jooned. Eesti NSV (ühiskonnaelu ja majandus).

Sotsialistlik maailmasüsteem

Sotsialistliku süsteemi kujunemine, poliitilise ja majandusliku arengu iseloomulikud jooned, kriisid (Ungari ülestõus, Praha kevad, sündmused Poolas). NSV Liidu ja sotsialistliku süsteemi lagunemine.

INIMENE. ÜHISKOND. KULTUUR

Vana-Kreeka. Hellenism

Geograafilised olud ja nende mõju Kreeka tsivilisatsioonile.

Kreeka ajaloo perioodid. Linnriigid Ateena ja Sparta näitel: valitsemine, kodanikkond, eluolu.

Kolonisatsioon. Kreeka kultuur: mütoloogia, eeposed, filosoofia (Sokrates, Platon, Aristoteles), ajalookirjutus, arhitektuur, teater, olümpiamängud, religioon.

Hellenistlik ühiskond ja kultuur.

Vana-Kreeka kultuuri tähtsus Euroopa kultuuri kujunemisel.